

IRAULTZA TXIKIEN AKANPADA

Borroken topagune, utopien biderkatzaile

Asteazkenetik igandera bitartean ospatu da Artean (Bizkaia) Iraultza Txikien Akanpadaren bigarren edizio arrakastatsua. Ehunka militante eta herri mugimendu anitzen topagune bihurtu da. Bost egunez elkarrekin hausnartu, borrokatu, eraiki eta gozatu dute, autoantolakuntza oinarri, Ongi Bizitza praktikan jartzen saiatuz. Intentsitate handiko egun horien kronika duzue hurrengo lerroetan.

 ZIGOR OLABARRIA OLEAGA

Utopiak batu gaitu”, dio hizlarieta-ko batek harrera ekitaldian. Basoa Defendatzaileen Etxean gaude. Beren militantziaren ondorioz sorterritik ihes egin behar izan duten ekintzailentzako aterpea da Basoa proiektua, eta aktibismoa birpentsatzeko gunea. Hiru solairuko eraikin handiak hainbat hektareako belardia eta basoa ditu inguruan. Asteazkeneko 17:00ak dira, eta Iraultza Txikien Akanpadarako (ITA) prestaketa lanak aspaldi hasi baziren ere, kanpaldia orain hasi da ofizialki. Aurretik, gozamenerako eta borrokarako bost egun, eta une bakoitza zukutu ahal izateko oinarri sendoak: egitarau mar- dula -50 jarduera baino gehiago doze- naka eragile eta artisten ekarpenekin-, azpiegitura zabala -Basoa etxea, hain- bat karpa, txosna, kanpatzeko espazioa, igerilekua! eta erreka, dena naturaren erdian-; eguraldi bikaina iragarria; egun bakoitzeko 300 pertsona inguru aurrez izena emanda.

HITZALDIAK ETA EZTABAIDAK ARDATZ

Ekitaldia amaituta, astirik galdu gabe, hiru guneetan banatu da jendea, kanpal-

diko lehenbiziko eztabaida eta hausnar- ketetan parte hartzeko. Afaldu ostean Ane eta Maddi kantautoreek goxatu dute gaua 150 lagun ingururen aurrean.

Ostegunean goizeko 8:00etan hasi dira gosaltzen goiztiarrenak, etxe atzeal- deko zuhaizpean 30 bat lagunek luzake- tak eta arnasketak egiten dituzten bitar- tean. Asanblada dago deituta egunero gosari osterako, eguneko beharrei eta egitarauari errepassoa eman eta kanpal- dia guztien artean aurrera ateratzeko asmoz. Erdizka bete du bere funtzioa, 9:00etarako jendearen gehiengoa na- giak astintzen ari baita oraindik kafea eskuan eta ogi txigortua ahoan, eta gu- txiengoa dira zirkulua osatu dutenak. Hurrengo egunetan indartuko den joera, nekea pilatu eta gau giroa alaitu ahala. “Ongi Bizitza presarik gabe esnatzea ere bada”, pentsatuko zuen egunotan batek baino gehiagok.

Hitzaldi eta eztabaidak dira egitaraua- ren bizkarrezurra (30 orotara), eta horien bila bertaratu da jendea. Saioen bitartean bada beti inor bainu bat hartzen, lagu- nekin berriketan txosnan edo belardian, edo siesta indarbertzaileak egiten. Baina gehiengoa hitzaldiz hitzaldi aritu da, ba-

tera joateagatik bestea galtzearen penaz, maiz. Ezin guztiak aipatu, eta Eneritz Ar- zallus lankideak bideoan grabatutakoen amu-laburpentxoak biltzera mugatuko gara. Saioak osorik ikusi edo entzun nahi izanez gero zabaldu QR-a.

Krisi ekologikoaren inguruko saioan, EH Bilduko legebiltzarkide Mikel Oterok azpimarratu du energetikoa beste krisi askorekin gurutzatzen dela, eta “lurrika- ra horren lehen dardarak” sufritzen ha- siak garela. Hainbat datu eman ondoren, Emilio Santiago Muiñoren aipu batekin laburbildu du egoera: “Baliabideak gu- txitzen doazen jendarte batean, edo inoiz ez bezala partekatzen ikasten dugu, edo inoiz ez bezala hilko dugu elkar”. Bere us- tez, jendarte osoarentzako proiektu aska- tzaile bat adostea da erronka. Ekologistak Martxan mugimenduko Isa Álvarezek en- pleguan oinarritutako lan banaketarekin apurtzeko beharra defendatu du, besteak beste errenta unibertsala ezarrita. Ekono- mia feministarekin bat eginez, ekonomia kapitalistaren lehentasunak iraultzea proposatu du: Natura-Zaintza-Komu- nitatea-Estatua-Merkatua. Sukar Horia mugimenduko Hodei Rodríguez krisia- ren aspektu politikoaz mintzatu da. Sui-

tzako Aldaketa Klimatikoaren Legearen inguruko erreferenduma abiapuntutzat hartuta aztertu ditu Europako ezkerrean eta eskuinean atzeman daitezkeen joera nagusiak, eta ilun marraztu duen etorkizunari begira erraziamendua gisako muturreko neurriak proposatu ditu.

MILITANTEEN BILGUNE

Militanteei egin die gonbita bereziki ITAK, askotariko herri mugimenduen topagune bilakatzea xede, nork beretik elkarrekin gogoetatu, borrokatu eta eraikitzeko. Eta militanteak dira Basoara hurbildu diren lagun gehienak. Besarkadetan eta “aspaldiko!”-etan nabari da, konplizitate eta konfiantza giroan, egiteko eta egoteko moduetan. Askotariko borroka esparru eta mugimendutako militanteak. Euskal Herri osotik etorriak, nahiz eta Nafarroako eta Iparraldeko lagun presentzia urriagoa ematen duen –distantziak izango du zerikusirik, ziurrenik–. “Gazte asko daude”, entzun diet zenbait ez hain gazteri, pozez. Adin aniztasuna handia da. Arratian gauden, eta eskualdetik pertsona gutxitxo hurbildu direla dio bertako bizilagun batek; aipua entzun duen ondokoa ez dago ados.

Sendabelarren sekretuak partekatu ditu entzuleekin Garbiñe Larreak ostegun arratsaldean. Jakintza eta jario harrigarria erakutsiz, “bide bazterretan” aurkitu daitezkeen hamabi sendabelarren hamakana propietate aletu ditu: asuna, azeri buztana, plantilla belarra, txikoria, pasmo belarra, berbena... Zertarako diren egokiak (edo arriskutsuak), nola, zenbat denboran eta zein dosian hartu. Belarrekin nola esperimentatu eta modu autogestionatuan

ikasi, jakintza herrikoia baliatuz industria farmazeutikoarekiko menpekotasunetik askatzeko. Pasmu belarra “izugarri toxikoa” izanik ere, infusio “minimalistan” hartuta airez transmititzen diren gaixotasun kutsakorren –“pista ematen ari naiz”– aurkako babesa ematen du. Plantilla belarra ligamenduak eta zaintiratuak osatzeko bikaina izateaz gain arnasketa hobetzeko aproposa baita: “Farmazietan eskaintzen dituzten 20 jarabetatik 15ek plantilla belarra dute, eta batzuk belar hori soilik”.

Haurrak ez dira asko, baina beren jolas, oihu eta korrikaldiekin nabarmentzen dira. “Lur poz-pez dago, umeen jarduerak gidatzen dituzten pertsona bikainak dira”, dio Gasteizko Estherrek. Alabagatik pozik, eta pozik aukera duelako hitzaldiez gozatzeko edo txandaren bat egiteko. Ez da kasu bakarra. Programatutako jardueretan ez ezik, haurrak ikusten dira elkarrekin jolasean, inongo helduren beharrik gabe.

EUSKARA ETA USTELKERIA

ITAK euskarari eman dio lehenetasuna, baita hizlariak bilatzeko orduan ere, baina euskara hutsezko saioak grabatzeko erabakiak erdira baino gutxiagora murriztu ditu gure aukerak. Hara, gure hizkuntzaren egoera. Hain zuzen ere, euskalgintzako proiektuak eta borrokak aztertu dituzte ostiral goizean Aiaraldea Ekintzen Faktoriako Gartzen Garaiok, Errigorako Peru Aranburuk eta Ipar Euskal Herriko ikasle mugimenduko Oneka Arteagak eta Aitzol Gil de San Vicentek.

Arratsaldeko ustelkeriaren inguruko saioan, ikertu eta salatu zituen bi kasu nagusiak aletu ditu Gipuzkoako Hondakinen Konsortzioko presidente ohi Ainhoa Intxaurrendietak. Ez sinesteko moduko kontakizuna: legez kanpoko kontratuak, enpresa pribatuen milioi eurotako proiektuak egitera behartutako funtzionarioak –ondoren enpresa pribatuek fakturatzeko lana–, dokumentuen lapurretak, lapurren bahiketa eta tortura salaketa faltsuak lapurreta salatu zuen Intxaurrendietaren aurka, eta askoz gehiago. Gurean eta gaur gertatutakoak, EAJren, enpresariaren eta bankuen eskutik. Zelaietak azaldu du fiskaltzek, poliziek edo legebiltzarrek ustelkeriaren aurka borrokatzeko baliabide falta interesatua dutela, izebergaren punta soilik ikusten dugula. Ustelkeriaren aurkako ADI! Elkarteko Unai Mendizabalen ustez arazoa halere ez da –soilik– EAJ, arazoa da boterea eta publikoa zertarako erabiltzen den gure jendarrean oro har: herritarren dirua esku pribatuetara bidertatzeko. Pasa dira erraustegia, Bidegi, De Miguel, Epsilon, Alonsotegi... eta Euskal Oasiaren kontakizuna ez da pitzatu. Ezinezko helburua? Ez, Zelaietaren ustetan. Gauden tokitik kilometro gutxira dagoen Lemoan, “jeltzaleen feudo historikoan”, ustelkeria “gogor” salatu zuten herritarrek, eta EAJk alkatetza galdu du azken bi legegintzalditan.

GORPUTZA ETA ESPAZIO INFORMALAK

Kontzertuak, folkaraokea, bertso saioa, antzerkia... Bazkal eta afalosteko ikuskitzunean giro ederra sortu da frontoiko agertokiaren inguruan. Programazioa amaituta, gauero bildu dira dozenaka lagun bafleen ondora, dantza gosez, musika jartzaile inprobisatuen erritmoan. Gozatu egiten dute, inguruan *kietoparao* daudenak ere gozaten dute haiei begira. Hain da handia gosea, ostiral eta larunbatean ‘prozesio klandestinoak’ irten direla ondoko poligonora ordu txikitik, parrandari jarraipena emateko.

Larunbat goizean, *Literatura eta euskal gatazka* saioan, Laura Mintegik euskal literaturaren, idazleen eta borroka armatuaren arteko erlazio historikoaz hitz egin du. Distantziamendu prozesu bat marraztu du. 70eko hamarkadan, ETAn ez sartzearen erruduntasuna kudeatzeko, borrokarekin lotu zuten beren lana idazle askok, “modu ekidinezinean”. 2000. urteko idazleentzat, aldiz,

EKINTZA ZUZENA

Ehunka eukalipto moztu eta haritzak landatu dituzte Arratiako baso batean

20 ekintzaile inguru 25 hektareako jabetza pribatu batean sartu dira, eukaliptoak moztuz eta hesiak apurtuz. *Eukaliptorik ez, haritza bai!* mendi martxa bertatik igaro da, eta herritarrek dozenaka haritz landatu dituzte eukaliptotik askatutako eremuan.

Ekintzaileak goizeko 9:00etan abiatu dira Usansolotik, lehenik autoetan errepide estuetan gora, eta ondoren oinez mendi bidexketan barrena. Bidean zenbait ekintzaile taldetik banantzen joan dira, Polizia agertzekotan abisua emateko. Talde nagusia hesiz inguratutako eta eukalipto betetako eremu batera heldu da 10:00ak aldera, mendi baten tontorrean. Hesia gainditu eta eukaliptoak moztzen hasi dira mendian behera, ilara zabala osatuz, aizkorak, aitzurrak edo matxeteak eskuan. Eukalipto gazteak ziren, txikienak metro erdikoak, garaienak bospasei metrokoak.

Azala izerdi patsetan eta irribarrea aurpegian egin dute hamaiketako. Indar berrituta berrartu dute lana, eta ekintzaileetako lau eremua ixten duten hesiak mozttera abiatu dira. Hiru ordutan dozenaka hektareako ere-

mua "garbitu" dute, ehunka eukalipto moztuta eta hasia puntu ugaritatik apurtuta. Izan da anekdotarako tarterik ere. Inguruan zebilen mendizale batek aurpegia estalita zuten ekintzaileak ikusi ditu, eta hasieran kargu hartu badie ere, hizketan hasi eta minutu gutxiren buruan ondo ari direla eta jarraitzera animatu ditu.

HARITZAK LANDATU

Goizeko hamarretan eta ITAren testuinguruan Arantzazutik irten den *Eukaliptorik ez, Haritza bai!* mendi martxako partaideei sorpresa eman diete ekintzaileek, bertatik igaroko zirenaren jakitun. Ordu batak aldera agertu dira ehun bat martxista, eta ekintzaz ohartzean txaloak, txistuak, "Gure basoak defenda ditzagun!", "Ez ez ez eukaliptorik ez!" oihuak nagusitu dira. Eremuan sartu dira haiek ere, eta moztutako eukalipto enborren artean dozenaka haritz kimu landatu dituzte ospakizun giroan. Ekintzaileetako bat martxistei zuzendu zaie orduan: "Eukalipto betetako jabetza pribatu honen zuhaitzak eta hesiak moztu ditugu, gure basoak eta natura defendatzeko, ahalik

eta kalte ekonomiko handiena eragitea helburu. Gora ekintza zuzena!". Basoan galdu dira ekintzaile mozorrotuak, eta martxistek beren bidea jarraitu dute. Eki-menaren bideoa Argiaren webgunean duzue ikusgai.

MASKARA DESOBEDIENTEA

Ekintzaileek maskara gorri-berde batez estali dute aurpegia. Maskara 2017ko martxoan erabili zen lehen aldiz, deialdi anonimo bati erantzunez dozenaka herritarrek Bilboko Iberdrola dorrea okupatu eta bertan kontzertu klandestino bezala bataiatu zutena ospatu zutenean. Eki-menaren bultzatzaileek herritar guztiak gonbidatu zituzten maskara bere egin eta "ekintza desobediente ez-biolentoak" antolatzerara. Kontzertu klandestinoek errepika izan zuten bi hilabetera. Lehenik Durangoko Udaleko osoko bilkuran, sexu eraso batengatik atxilotutako Fran Garate zinegotziaren dimisioa exijitzeko. Ondoren Bilboko Olimpia zaharren egoitzan, erresidentzietako langileekin elkartasunez. Lau urteren ondoren berragertu dira maskara desobedienteak, bestelako ekintza formatu batean. Izango al dute erabilera berririk?

gatazka aipatu ere ez egitea aukera bat zen. Iraganeko eztabaidak hartu ditu go-goan: artearen funtzio etikoa vs estetiko; literatura Euskal Herriaren aldeko borrokaren zerbitzura –Txillardegi– edo jarduera autonomo gisa –Atxaga–. Kurioski, azkenaldian berpiztu diren eztabaida eta ikusmoldeak.

Ekhi Eizagirrek eta Mikel Antzak pertsonaletik heldu diote gaiari. Biek al biek esan dute literaturak bizitza salbatu diela bizitzaren une mingarri edo zaurgarrietan, eta bereziki espetxealdian. Eizagirrek nagusiki poesia idatzi zuen ziegan, barrenak askatzeko, osatzeko, ez gaixotzeko, arnasteko. Intimitatea oinarri. Hasiera batean berarentzako, gero publikatzea buruan, eta argitaratzeak ahalduntzea eskatu zion, eta erabaki bat hartzea: “Intimitatea politizatzea”. Intimitate “interbenitua”, edonola, idatzitakoa epaileek, kartzela funtzionarioek edota Poliziari irakurriko baitzuten.

Txillardegi-Atxaga eztabaidan “atxagista” dela adierazi du Antzak, gatazka eta literatura banatuta bizi dituela. Batetik, praktikan, sasia egon den urteetan ez baitu idatzi. Bestetik, ulerkeran: “Gatazkan min eman dut eta min hartu dut; literaturan gozatu nahi dut, eta gozarazi”. Kontraesana aitortu du: espetxeratu zuten ge-roztik idatzi duen guztiak gatazkarekin lotura zuzena du, besteak beste trans-

misioaz eta errelatoaz arduratuta. Ziklo hori ixteko nahia azaldu du, halere.

Marta asteazkenetik dago Basoan, bizitzaren ari denarekin pozarren. “Baina”-ren bat jartzekotan, dio lagunen artean komentatu dutela gorputzari arreta gehixea go jarri beharko litzaiokeela. “Luzaketa eta arnasketa saioak bi egunez soilik eta oso goiz izan dira, eztabaida saioen metodologia parte hartzailea bai, baina nahasketarako eta ezagutzarako aukera gutxitxo eman du”. Azken horretarako larunbat goizeko Arratiako borroken kontaketa ibiltaria oso aproposa izan dela erantzun dio Pilik, eta txandetan ere ezagutzen ari dela jende asko. Sukaldean, umeen gunean, garbiketean, harrera gunean egunero dozenaka lagunak egin dituzte txandak, izan dituzte solasaldiak, ezagutu dituzte

ondokoaren militantziak, egin dute barre. Saretu eta komunitatea egiteari begira altxor ukigaitz bezain garrantzizkoa.

MOBILIZAZIOA

Antolatzaileei kexuren bat heldu zaie janariaren “gehiegizko” prezioagatik, ekonomikoki zaurgarrienen ordaintzeko zailtasunak izan dituztela adierazita. Eguneko hiru otorduak 20 euro; hiru egunetakoak 50; kanpaldiko egun guztiengatik 60. Elikagai gehienak bertako produktore txikiei erositakoak dira. Txanponaren beste aldea da prezioak orientagarriak direla: propio adierazi da zuloa ez egitea bilatuz jarri direla zenbatekoak, baina nork bere ahala eta borondatearen arabera ordaindu dezakeela gehiago, gutxiago, edo ezer ere ez. Oraindik ere, or-

dea, errazagoa zaigu proposatutakoaren gainetik ordaintzea kontrakoa egitea baino. Korapilo interesgarria aurrera begira, prekarizazio eta pobretze garaiotan.

Tokiko borroka bati loturiko mobilizazioa egin da bigarren ITAn ere: 2018an, Zubietan, martxa desobedientea egin zen erraustegira; Arratiako honetan, eukaliptoaren aurkako eta haritzaren aldeko mendi ibilaldia antolatuta dute herritar batzuek. Lehen pinua bezala orain eukalipto ari baita eskualdea inbaditzen, lurra pobretuz eta poltsiko gutxi batzuk aberastuz. Arantzazuko plazatik mendialdera irten dira goizeko hamarretan ehun bat lagun, arazoa bertatik bertara ezagutzeko eta bidean

haritz kimu batzuk landatzeko. Bidean ezusteko ederra jaso dute –irakurri ekintza zuzenaren kronika aparteko koadroan–. Bitartean Basoan hainbat eskuk, bereziki haurrenak, murala margotu dute frontoiaren hormaren atzealdean: “Bizirik gaude”. Beste esku batzuk kanpaldiaren desmuntaketa lanak aurreratzen hasi dira goizetik. Agur giroa usaintzen hasi da.

BATU, INDARTU, SAKABANATU

Bizi dugun egoeraz eta datorrigunaz ezkor hitz egin dute egunotan hizlari gehienek –argudio sendoekin, tamalez–. Baina ez etsipenez, borrokarako grinez baizik. Proposatuta dira askotariko kolap-

soei aurre egiteko neurri politiko, ekologiko eta komunitarioak; proposatu dira gatatzak modu punitiboan ez kudeatzeko bideak feminismotik eta espetxearen arkako mugimendutik; eskaini dira antolaketa eta militantzia ereduak zein desobedientziarako erremintak; azaldu dira martxan dauden proiektu askatzailerak euskalgintzan, elikadura burujabetzan edo ekonomia sozial eraldatzailean; prekarizatuenean beren autoantolaketa eta borroka esperientziak jarri dituzte mahai gainean; arrazializatuek aliantzatarako zein pribilegioak lantzeko gonbitak luzatu dituzte; eztabaidatu dira informazio burujabetzan sakontzeko urratsak. Hori guztia modu komunitarioan eraiki eta kudeatu den espazio batean gertatu da, bizipozak blaitutako giro gozagarrian. “Giroaren polita”, izan da erantzun errepikatuen jendeari kanpaldiaren sentsazioaz galdetzean.

Utopiak elkartu ditu ehunka militante eta mugimendu bost egunez. Iraultza Txikien Akanpada elkar ezagutzeko, gozatzeko eta elikatzeko topagune bilakatu da. Indarberrituta nor bere herrira eta borroketara bueltatzeko unea da orain, utopia azken bazterreraino baretzeko. ●

Irail-urrikoa, kalean!

EUSKARA IKASLEA ZARA? IRAKASLEA?

- EUSKARAZ IRAKURTZEKO OHITURARIK EZ DUTENENTZAT
- BALIAGARRIA EUSKARA IRAKASLEENTZAT
- 10 ZENBAKI URTEAN

Urte osoko harpidetza (Hego Euskal Herria eta Espainia) **29€** ● [aizueus](http://aizueus.com)